

**Česká školní inspekce
Pardubický inspektorát
Sukova třída 1556, 530 02 Pardubice**

INSPEKČNÍ ZPRÁVA

Čj. ČŠIE-828/24-E
Sp. zn. ČŠIE-S-129/24-E

Název	Základní škola a Mateřská škola Orličky
Sídlo	561 55 Orličky 190
E-mail	zsorlicky@tiscali.cz
IČO	70 989 222
Identifikátor	650 052 307
Právní forma	příspěvková organizace
Zastupující	Mgr. Iveta Hocková
Zřizovatel	obec Orličky
Místo inspekční činnosti	Orličky 190
Inspekční činnost na místě	9. a 10. 4. 2024

Inspekční činnost byla zahájena doručením oznámení o inspekční činnosti.

Předmět inspekční činnosti

Předmětem inspekční činnosti vykonané podle § 174 odst. 2 písm. b) a c) zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školní zákon), ve znění pozdějších předpisů, bylo zjišťování a hodnocení podmínek, průběhu a výsledků vzdělávání, včetně hodnocení naplňování školních vzdělávacích programů.

Charakteristika

Základní škola a Mateřská škola Orličky (dále škola) vykonává činnost základní školy, mateřské školy, školní družiny a školní jídelny.

Předškolní vzdělávání probíhá v jedné věkově smíšené třídě podle Školního vzdělávacího programu pro předškolní vzdělávání *Do přírody za poznáním*. V době inspekční činnosti

bylo zapsáno 10 dětí, z toho čtyři děti v posledním ročníku před nástupem do základní školy, z nich dvě mají odklad povinné školní docházky. V základní škole (1. až 5. ročník) je výuka vedena podle *Školního vzdělávacího programu pro základní vzdělávání*. Odděleně se vzdělávali žáci 1. a 2. ročníku a žáci 3. a 4. ročníku, pro výchovné předměty byla výuka společná. V době inspekční činnosti se ve čtyřech ročnících vzdělávalo osm žáků z obce, v pátém ročníku se nevzdělával žádný žák. Pokles počtu žáků byl v posledních letech ovlivněn demografickým vývojem v daném místě. Obtížná je i dopravní obslužnost v době zhoršených klimatických podmínek. Zřizovatel pro tento školní rok udělil výjimku z nejnižšího počtu dětí a žáků ve třídě. Zájmové vzdělávání ve školní družině vychází z cílů *Školního vzdělávacího programu pro školní družinu*. Do jednoho oddělení bylo přihlášeno sedm žáků. Škola nevidovala děti a žáky se speciálními vzdělávacími potřebami. Stravování dětí, žáků i zaměstnanců zajišťuje školní jídelna v budově školy.

Hodnocení podmínek vzdělávání

Ředitelka školy pro výkon své funkce využívá mnohaleté zkušenosti a znalost místních podmínek. S cíli dalšího rozvoje seznamuje učitele průběžně a ve spolupráci s nimi se je snaží naplňovat. Škola si zachovává charakter otevřené školy s rodinnou atmosférou vůči rodičům i veřejnosti. Snahou všech zaměstnanců je vytvářet přátelské učební prostředí a partnerské vztahy pro děti a žáky.

Pravidla k organizování činnosti školy jsou nastavena ve školním řádu a vnitřních předpisech, které umožňují bezproblémový průběh vzdělávání. Vzhledem k velikosti školy je vnitřní informační systém založen především na osobním jednání všech zaměstnanců. Záznamy z pedagogických rad vypovídají o řešení organizačních a pedagogických záležitostí vzdělávání. Ředitelka školy si ponechala kompetence týkající chodu mateřské školy a školní družiny. Vykonává činnosti třídní učitelky v základní škole, zajišťuje chod poradenského pracoviště školy a část ekonomických činností. V postupech v oblasti řídicí práce převažuje formálnost. Z organizačních důvodů a s ohledem na svoji přímou pedagogickou činnost provádí více krátké vstupy do vzdělávacího procesu, vzájemné konzultace v pedagogickém kolektivu jsou každodenní. Předškolní vzdělávání zajišťuje odborně kvalifikovaná učitelka (plný pracovní úvazek) a učitel, který příslušnou odbornou kvalifikaci získává studiem. Zároveň je i vychovatelem ve školní družině (částečný úvazek, splňuje odbornou kvalifikaci). Od předešlé inspekční činnosti došlo k obměně na pozici učitelky v základní škole, která odbornou kvalifikaci pro daný stupeň splňuje. Profesní rozvoj učitelů je realizován zejména formou samostudia, webinářů nebo různě zaměřených seminářů (např. řízení malotřídní školy, polytechnické vzdělávání, gramotnosti a kompetence, dovednosti v ICT, organizační řízení školy).

Mateřská škola pro svoji činnost využívá prostornou třídu vybavenou herními koutky, hračkami, stavebnicemi, výtvarnými a didaktickými pomůckami. Průběžně dochází k doplňování vybavení pro dvouleté děti. V samostatné ložnici pro odpolední odpočinek dětí byl nově upraven interiér včetně lehátek. Dvě třídy základní školy jsou prostorově rozdílné, vybavení nábytkem odpovídá počtu žáků. Vhodné je promyslet dovybavení částí tříd pro individuální odpočinek žáků o přestávkách i relaxaci po vyučování ve školní družině. Zakoupením digitálních technologií včetně vzdělávacích programů a robotických pomůcek na podporu rozvoje digitální gramotnosti žáků škola rozšířila další možnosti obohacování výuky. Pro rozvoj pohybových dovedností dětí a žáků i relaxaci má škola odpovídající podmínky (tělocvična, školní zahrada, hřiště a přírodní okolí školy). Podle finančních možností jsou pořizovány další pomůcky a hračky. Zlepšila se výzdoba tříd a chodeb pracemi žáků. Příležitost ke zlepšení je v doplnění výškově odlišného nábytku ke stolování

děti ve školní jídelně i technická úprava vstupní části před školní jídelnou (odvětrání vlhkosti). Otevřená část schodiště společná pro školu a nájemní byty v patře není pro provoz školy příliš vhodná.

Hodnocení průběhu vzdělávání

Vzdělávací nabídka v mateřské škole je předem rozpracovaná do tematických celků, propojuje všechny oblasti vzdělávání a směřuje ke stanoveným kompetencím. Nejedná se ale o aktuálně tvořené plány s cílenou návazností na požadavky měnícího se dětského kolektivu nebo potřeby a možnosti jednotlivců. Hodnocení, které by přinášelo informace o účelnosti vzdělávacího procesu s konkrétními závěry pro další pedagogické působení, není prozatím dostatečné.

Vstřícný a respektující přístup učitelů k dětem napomáhal k vytváření tvůrčí a radostné atmosféry v průběhu vzdělávání. V ranních hodinách se děti věnovaly spontánním aktivitám, zpravidla samy si vybíraly z volně přístupných hraček, pomůcek a her, zřejmě byla přirozená týmová spolupráce podporující vzájemnou komunikaci, naslouchání, vyjednávání a pomoc.

Děti měly omezené možnosti pro volbu řízené činnosti. Ta probíhala zejména frontálním způsobem (i v případě samostatné práce) a v organizaci dne mírně převažovala. Diferenciace úkolů vzhledem k věku dětí nebo jejich možnostem nebyla příliš zřetelná. Přesto se dařilo zejména vlivem poutavé motivace, pestrostí vzdělávacích podnětů, účelným střídáním činností a využíváním různých didaktických i reálných pomůcek probouzet u dětí zájem a zvědavost. Do vzdělávání se zapojovaly s chutí, byly aktivní a přiměřenou dobu soustředěné. Své zážitky a pro ně známé situace dokázaly propojovat s běžným životem.

Zřejmé bylo posilování jemné motoriky, smyslového vnímání, dovedností předcházejících psaní a čtení, matematické a zejména přírodovědné gramotnosti. Četným zařazováním písniček, básniček a říkanek se děti zdokonalovaly v artikulaci, procvičovaly rytmizaci a krátkodobou i dlouhodobou paměť. K fyzické pohodě i rozvoji hrubé motoriky přispívaly pohybové hry a zdravotní cvičení. Vytvářen byl prostor k samostatnému řešení různých problémů a situací. Pobyt venku navazoval na plánované cíle, prožitkovou formou rozšiřoval a upevňoval poznatky a praktické zkušenosti dětí, nabízel dostatek podnětů i k rozvoji fyzické zdatnosti. Dodržována je individuální potřeba spánku a odpočinku, dětem jsou případně nabízeny klidové činnosti. Hodnocení ze strany učitelů působilo pozitivně a zvyšovalo sebedůvěru dětí, méně ale probíhala konkrétní zpětná vazba směrem k případnému vzdělávacímu pokroku, spíše výjimečné bylo vedení dětí k sebereflexi.

V základní škole probíhala sledovaná výuka v obou třídách ve spojení dvou nebo všech ročníků. Nízký počet žáků umožňoval učitelkám zcela individuální výuku. Žáci pracovali ve všech hodinách poměrně aktivně. Vytvářená pracovní atmosféra byla vstřícná a respektující, což přispívá k utváření pozitivního a příjemného učebního prostředí. Úvodní motivace žáků k učení nebyla častá. Většinou nebyly využity nabízející se situace pro rozvoj postojů. Po obsahové stránce byly hodiny dobře připravené, učitelky většinou vycházely z dosavadních znalostí a dovedností žáků a plynule na ně navazovaly. Krátká frontálně vedená výuka byla střídána se samostatnou prací žáků. Efektivně byla zařazena práce s chybou pro ověřování matematických postupů nebo úvahy včetně zdůvodňování. Mladší žáky učitelka často v hodinách podněcovala k plnění úkolů, průběžně je kontrolovala a chválila. Starší žáci měli možnost procvičovat učivo s využitím výukových programů na počítači, tím získávali aktuální informace o zvládnutí probíraného učiva. V hodině anglického jazyka byla využita interaktivní technika pro lepší osvojení slovní zásoby a porozumění cizojazyčným ukázkám. Pro rozvoj komunikačních dovedností žáků

je žádoucí vytvářet více příležitostí (např. opakování jednoduchých frází, otázek, rozhovorů). Mladší žáci pracovali s názornými pomůckami a byli vedeni k logickému uvažování, osvojování zavedených postupů a aplikování získaných znalostí. Pracovali s učebními pomůckami, přírodovědné znalosti si prohlubovali formou kvízu prakticky v přírodním prostředí v blízkosti školy. Pozitivem byla jejich spolupráce při plnění úkolů, sdílení zkušeností a poznatků i samostatné ověřování správnosti řešení. Aktivizující nebo relaxační činnosti byly zařazovány méně často nebo chyběly. Žáci byli spontánní, ale přirozeně ukáznění. Pracovní činnosti pro žáky všech ročníků byly učitelkou výborně připravené materiálně i organizačně. Žáci měli možnost realizovat svoje tvořivé nápady a zručnost při práci s nářadím. Zatím není zcela zautomatizováno stanovení výukových cílů v úvodní části hodiny a tím i vyhodnocení na jejím konci. Pro závěrečné shrnutí, zopakování důležitých poznatků a zhodnocení práce nebyl vždy vytvořen dostatečný časový prostor. Za své výkony byli žáci oceňováni průběžně, poskytována zpětná vazba ale neměla formativní charakter.

Průběh činností ve školní družině odpovídal cílům zájmového vzdělávání. Odpolední relaxační činnost probíhala v prostorově volnější části třídy v patře. Přístup vychovatele k žákům byl vstřícný a svým osobním zapojením do společných her dokázal vytvořit příjemnou pohodu. Výhodou pro zájmové vzdělávání je možnost využití všech prostor v budově, klidné přírodní prostředí a přilehlá sportoviště. Náměty činností, tematické oslavy a další organizované aktivity přispívají ke smysluplnému trávení volného času žáků. Vzhledem k malému počtu dětí a žáků přetrvává organizace ranní i odpolední činnosti společně v prostorách mateřské školy.

Hodnocení výsledků vzdělávání

V mateřské škole projevy dětí svědčí o postupném osvojování základních praktických dovedností a intelektových schopností důležitých pro další vzdělávání. V průběhu hospitací se děti projevovaly přirozeně, chovaly se k sobě přátelsky, dodržovaly základní pravidla společenského chování a nastavená pravidla jednání. Hrály si samostatně i pracovaly společně v různě velkých skupinách, při kooperativních činnostech prokazovaly schopnost vzájemné spolupráce, pomoci, domluvy i hledání řešení problémových situací. Dokázaly pracovat podle pokynů, činnost dokončit. Záměrně využívaly paměť, reprodukovaly básně, říkadla a písničky. Prokazovaly utváření povědomí o okolním světě a značné vědomosti o přírodním prostředí. Měly přiměřeně rozvinutou hrubou i jemnou motoriku, starší děti se již uměly podepsat hůlkovým písmem, i mladší třídily soubory podle daných kritérií, složily celek z částí, pojmenovaly základní barvy. Orientovaly se v prostředí třídy i školy, přiměřeně samostatně byly při sebeobslužných aktivitách, v hygienických návycích a drobných úklidových činnostech.

Výsledky předškolního vzdělávání jsou sledovány formou záznamů pedagogické diagnostiky poskytující základní poznatky o pokrocích jednotlivých dětí. Záznamy jsou ale méně četné (jednou za rok) a bez bližšího vymezení návrhů didaktické podpory. Cílené propojení poznatků se vzdělávacím procesem, například i jako součást formativního hodnocení (pro motivaci k učení) je tak spíše ojedinělé. U dětí s odkladem povinné školní docházky je znatelná snaha minimalizovat možné riziko školní neúspěšnosti, v plánech podpory jsou zpracovány konkrétní oblasti, které je třeba posilovat. Významnou pomocí při prevenci rizik školní neúspěšnosti je účelná spolupráce se základní školou. S výsledky vzdělávání jsou průběžně seznamováni zákonní zástupci, v případě potřeby jsou s nimi řešeny vzdělávací a výchovné obtíže dětí nebo doporučena odborná pracoviště.

V základní škole získávají učitelky zpětnou vazbu o úrovni znalostí a dovedností žáků sledováním jejich průběžné práce a ověřováním obvyklými hodnotícími nástroji. Informace o naplňování očekávaných výstupů evidují formou klasifikace. Celkové výsledky vyhodnocují za každé čtvrtletí školního roku zejména při jednáních pedagogické rady. Přijímána jsou dílčí opatření i v průběhu školního roku. Většina žáků prospívá s vyznamenáním. Chování všech žáků bylo hodnoceno stupněm velmi dobré a zameškané hodiny byly vždy omluvené. Zákonní zástupci žáků získávají informace o hodnocení prospěchu a chování prostřednictvím žákovských knížek, na třídních schůzkách, při osobním kontaktu i běžnou telefonickou nebo elektronickou komunikací. Část dokumentů a informací o činnosti školy jsou uvedeny na webových stránkách školy, které je vhodné informačně zlepšit.

Prostředí školy, ve kterém se žáci, učitelů i zákonní zástupci mezi sebou znají, je dobrým předpokladem pro rychlé odhalení případných projevů rizikového chování. Kladný vliv na tento stav má preventivní strategie školy, která je účelně zaměřena na předcházení rizikového chování žáků. Témata jsou pravidelnou součástí předmětů i různých aktivit ve školní družině. V těchto výsledcích se odráží důraz školy na vytváření bezpečného prostředí a vzájemnou vstřícnou komunikaci všech účastníků vzdělávání.

Spojení mateřské a základní školy umožňuje úzkou spolupráci při různých akcích a dětem plynulý přechod do základní školy. Každoročně se děti a žáci účastní plaveckého výcviku a lyžařského kurzu. Podpora čtenářské gramotnosti probíhá ve spolupráci s knihovnou v obci. Příznivý vliv na rozvoj klíčových kompetencí dětí a žáků má obohacování vzdělávací nabídky různými projekty a aktivitami v součinnosti s dalšími partnery školy. Škola je nedílnou součástí obce a výsledky své práce děti a žáci prezentují při různých příležitostech (besídky, vítání občánků, na společných akcích pro rodiče a veřejnost).

Závěry

Vývoj školy

- Od minulé inspekční činnosti snížení počtu žáků v základní škole,
- přirozená obměna pedagogického kolektivu.

Silné stránky

Mateřská škola

- Menší počet dětí, rodinné prostředí, vstřícný a respektující přístup k dětem, jednotné působení a vytváření příjemného učebního prostředí posiluje osobnostní a sociální rozvoj dětí. (3.2)
- pravidelné využívání blízkého rozmanitého přírodního prostředí k seznamování a získávání přímých zkušeností s živou a neživou přírodou a její ochranou, rovněž k rozvoji fyzické zdatnosti a osobnostních kompetencí dětí. (4.2)

Základní škola

- Nízký počet žáků ve třídách učitelkám umožňuje zcela individuální výuku, (4.3)
- sociální a osobnostní rozvoj žáků posiluje rodinná atmosféra školy, přátelské učební prostředí, partnerské vztahy i sounáležitost s obcí. (4.4)

Číselné označení odkazuje na kód kritéria v příslušné modifikaci. Znění kritéria je dostupné na adrese: kriteria.csicr.cz

Slabé stránky (oblasti ke zlepšení)

Mateřská škola

- Málo cílevědomé plánování tematických celků bez využití dílčích hodnocení vzdělávacího procesu a zohlednění osobních možností a potřeb jednotlivců, (4.3)
- méně efektivní systém pedagogické diagnostiky; záznamy jsou méně četné, neobsahují postupy pro další záměrné výchovné a vzdělávací působení. (5.1)
- Základní škola
- Oceňování výkonů žáků ve výuce nemá formativní charakter a pro závěrečné shrnutí, zopakování důležitých poznatků i zhodnocení práce nebyl vždy vytvořen dostatečný časový prostor. (5.4)

Číselné označení odkazuje na kód kritéria v příslušné modifikaci. Znění kritéria je dostupné na adrese: kriteria.csicr.cz

Doporučení pro zlepšení činnosti školy

- Věnovat v mateřské škole větší pozornost cílenému plánování a průběžnému vyhodnocování vzdělávacího procesu, poznatky využívat k úpravě vzdělávacích strategií,
- doplňovat průběžně pedagogickou diagnostiku dětí o záměry pro další výchovně vzdělávací působení, záznamy propojovat s třídním plánováním, pracovat důsledněji s diferenciací aktivit,
- poskytovat zejména starším dětem v průběhu vzdělávání konkrétní zpětnou vazbu pro zlepšování osobních výsledků, vést je k dovednosti sebehodnocení a vzájemného hodnocení, využívat k tomu různé hodnoticí nástroje a techniky,
- zaměřit pozornost v základní škole na stanovování výukových cílů v úvodní části hodin a tím i vyhodnocení na jejím konci,
- zařazovat do výuky žáků více aktivizujících nebo relaxačních činností,
- vytvářet více příležitostí pro rozvoj komunikačních dovedností žáků v anglickém jazyce,
- promyslet dovybavení částí tříd pro individuální odpočinek žáků o přestávkách i relaxaci po vyučování ve školní družině,
- zvážit možnosti doplnění nábytku ve školní jídelně pro děti jejich výšky,
- zlepšit informovanost o škole na webových stránkách školy.

Stanovení lhůty

Česká školní inspekce v souladu s § 175 odst. 1 školského zákona ukládá ředitele školy ve lhůtě do 30 dnů od marného uplynutí lhůty pro podání připomínek k obsahu inspekční zprávy, resp. od doručení stanoviska k připomínkám, přijmout opatření k odstranění nedostatků zjištěných inspekční činností. Tyto nedostatky jsou formulovány v části slabé stránky (oblasti ke zlepšení). Ve stejné lhůtě písemně informujte Českou školní inspekci, jaká byla přijata opatření, a to prostřednictvím datové schránky (g7zais9).

Seznam dokladů, o které se inspekční zjištění opírají

1. Výpis z rejstříku škol a školských zařízení ze dne 9. 4. 2024
2. Výjimka z nejnižšího počtu dětí v mateřské škole a žáků v základní škole pro školní rok 2023/2024, ze dne 18. 7. 2023
3. Výjimka z nejnižšího počtu žáků v základní škole pro školní rok 2023/2024
4. *Koncepce rozvoje školy na období 2020-2025* ze dne 10.1. 2020
5. Potvrzení ve funkci ředitelky školy s účinností od 1. 8. 2018, s platností od 1. 7. 2018
6. Školní matrika dětí a žáků, školní rok 2023/2024 (výběr)
7. Rozhodnutí o přijetí dětí k předškolnímu vzdělávání pro školní rok 2023/2024
8. Záznamy o dětech docházejících do mateřské školy ve školním roce 2023/2024
9. Výroční zpráva o činnosti školy za školní rok 2022/2023
10. Vlastní hodnocení mateřské školy za školní rok 2022/2023
11. Hodnocení individuálních výsledků vzdělávání dětí, školní rok 2023/2024
12. Záznamy z jednání pedagogické rady v mateřské škole a základní škole, školní roky 2022/2023 a 2023/2024
13. Školní vzdělávací program pro předškolní vzdělávání *Do přírody za poznáním* s platností od 1. 9. 2023
14. Třídní vzdělávací program – školní rok 2023/2024
15. Školní vzdělávací program pro základní vzdělávání s platností od 1. 9. 2023
16. *Školní vzdělávací program pro školní družinu* s platností od 1. 9. 2023
17. Školní řád mateřské školy s platností od 1. 9. 2021
18. Školní řád základní školy s účinností od 1. 9. 2023
19. Vnitřní řád školní družiny s účinností od 1. 9. 2023
20. Třídní knihy a přehledy výchovně vzdělávací práce, školní rok 2023/2024
21. Rozvrhy vyučovacích hodin tříd a pedagogických pracovníků, školní rok 2023/2024
22. Rozpis přímé pedagogické činnosti v mateřské škole, školní rok 2023/2024
23. Personální dokumentace pedagogických pracovníků, školní rok 2023/2024 (výběr)
24. Dokumentace k prevenci rizikového chování a bezpečnosti dětí a žáků, školní rok 2023/2024 (výběr)

Poučení

Podle § 174 odst. 11 školského zákona může ředitelka školy podat připomínky k obsahu inspekční zprávy České školní inspekci, a to do 14 dnů po jejím převzetí. Případné připomínky zašlete prostřednictvím datové schránky (g7zais9), a to k rukám ředitele inspektorátu.

Inspekční zprávu společně s připomínkami a stanoviskem České školní inspekce k jejich obsahu zasílá Česká školní inspekce zřizovateli a školské radě. Inspekční zpráva včetně připomínek je veřejná a je uložena po dobu 10 let ve škole nebo školském zařízení, jichž se týká, a v místně příslušném inspektorátu České školní inspekce. Zároveň je inspekční zpráva zveřejněna na webových stránkách České školní inspekce a v informačním systému InspIS PORTÁL.

Složení inspekčního týmu a datum vyhotovení inspekční zprávy

Mgr. Bc. Jaroslava Zemánková, školní inspektorka, vedoucí inspekčního týmu

Mgr. Lenka Kárská, školní inspektorka

Bc. Eva Nováková, kontrolní pracovnice

3. 5. 2024